

Rispebjerg (Ringborgen)

"Det bornholmske stonehenge"/Soltemplet, Parkeringsplads ved Slotsvejen
Poulsker

Ringborgen på Rispebjerg er Bornholms største forsvarsanlæg fra jernalderen. På den yderste del af et højtliggende næs opførtes omkring Kr. f. en tilflugtsborg hvoraf den indre halvkredsvold endnu er bevaret. Ringborgen har i ufredstid været benyttet helt op til historisk tid.

Senere arkæologiske undersøgelser på Rispebjerg har vist at der allerede i stenalderen blev opført imponerende forsvarsværker, som har krævet et velorganiseret samfund. De ældste anlæg kan dateres til 2900-2700 f.Kr.f. hvor man bl.a. ved hjælp af magnetiske kortlægning har fundet spor efter adskillige parallelle rækker med palisadehegn. Udover langhuse, der har fungeret som boliger

har man også fundet spor efter stolpekrede - woodhenges -som måske har været brugt til brændofre.

Skov- & Naturstyrelsen har lavet et formidlingsprojekt i området. Selve kernen i projektet er et udsigtstårn som man forestiller sig det må have set ud i stenalderen. Lørdag d. 17. oktober 2009 indviede dronningen projektet.

Se mere om Rispebjerg her: <http://www.rispebjerg.dk/>

Rejsegilde 10. oktober 2008

Bornholms Museum skriver om Rispebjerg:

” Ringborgen på Rispebjerg er Bornholms største forsvarsanlæg fra jernalderen og den største indhegnede plads fra bondestenalderen. Arkæologiske undersøgelser i 1995-2001 har påvist, at der i oldtiden, på et fra naturens side markant og let forsvarligt næs, opførtes imponerende forsvarsværker, som har krævet et velorganiseret samfund.

De ældste anlæg kan dateres til yngste tragtbægerkultur, 2900-2700 f.v.t., hvor 3 anlæg med omfattende palisadehegn har afløst hinanden. Sandsynligvis har der til hvert anlæg været 2 ydre parallelle og 2 indre palisadehegn. 30 cm tykke stolper er her blevet placeret i en op til 75 cm dyb grøft, gravet ned i den hårde alunskifer. Alligevel har man for hvert nyt anlæg gravet nye palisadegrøfter.

Det mindste anlæg dækker et areal på 4 ha, det største og yngste omfatter 6 ha. Både inden for og uden for hegnene er der over et 10 ha stort område fundet omfattende bopladslevn med mængder af flintafslag af både lokal og importeret flint, kværn- og slibesten, hele sten- og flintredskaber. Udover langhuse, der har fungeret som boliger, er der også påvist 5 stolpekredse eller såkaldte "wood-henges". De består af 8-10 meget svære stolper, anbragt i en cirkel med 7-10 m i diameter.

Man ved ikke, hvad disse anlæg har været brugt til. I det ene er der i midten fundet en grube med brændte knogler af kvæg. Tilsvarende stolpekredse kendes fra to andre steder på Sydbornholm, men ellers skal man helt til De Britiske Øer for at finde tilsvarende anlæg.

Sammen med fundene af over 20 små ornamenterede skifersten med indridsede sole, og omfattende spor af brand med rødbrændte lerlag, brændte knogler og flintredskaber må der være tale om mere og andet end en befæstet stenalderboplads.

Omkring Kr.f. udnyttedes det samme næs til at bygge tilflugtsborgen Ringborgen, hvoraf den indre halvkredsvold endnu findes bevaret i op til 3 m's højde. De seneste arkæologiske undersøgelser har vist, at Ringborgen består af 2 koncentriske ringvolde og voldgrave med en indbyrdes afstand af 200 m. Ringborgen er med sine 4 ha betydelig større end Gamleborg i Almindingen.

Ringborgens ydre vold og voldgrav er kun bevaret ved Snaphøj og et mindre stykke nordligst langs den eksisterende hulvej, der delvis falder sammen med den oprindelige voldgrav. Selvom størstedelen af den yderste forsvarsvold er sløffet, har det i markafgrøderne og fremfor alt på luftfotos været muligt at se voldgraven og 3 indgange. Udgravninger viste, at indgangene har været stenbrolagte, og at jordvolden har været støttet af en kraftig bulværkskonstruktion.

Dateringen af borgen har tidligere været usikker, da der i modsætning til stenalderanlæggene ikke findes spor efter længerevarende ophold, men i 1996 blev der fundet et gravfelt placeret inden for borgområdet tæt vest for Snaphøj. Den nordligste del af gravpladsen er undersøgt, her fandtes 10 jordfæstegrave, der kan dateres til o. år 50 e.Kr.f. og 22 brandgrave fra 100-200 e.Kr.f. Desuden fandtes en enkelt yngre, men ikke nærmere daterbar jordfæstegrav med et helt sønderhugget individ. Sammen med iagttagelserne fra Slusegårds-gravfeltet, der ligger ved Øleåens udmunding 3 km syd for Ringborgen, hvor der er fundet flere grave med lemlæstede lig og mange våbengrave, vidner det om ufredstider fra tiden omkring Kr.f.

Bukkediget, der ligger 500 m nordøst for Ringborgen, har været tolket som et yderste værn, men muligvis er der tale om et yngre anlæg, da de konstruktionsmæssigt er forskellige. Der findes ikke nogen voldgrav foran Bukkediget.

Engang anlagt og vedligeholdt har Ringborgen i ufredstider tjent som tilflugtssted for folk med husdyr og andre ejendele, måske langt op i historisk tid. Ringborgen er den eneste af de bornholmske tilflugtsborge, som man ved også blev benyttet i historisk tid. Under Tredivårskrigen (1618-48) samlede man f.eks. i 1645 store styrker af den bornholmske milits

på Rispebjerg. Styrkerne skulle holde øje med en stor flåde, der var observeret syd for Dueodde, og være i beredskab ved en eventuel landgang.

Fra ca. 1658 og helt frem til 1867 benyttede Søndre Herreds milits Rispebjerg som øvelsesplads.

Ifølge folkesagn eksercerer de "underjordiske" om natten på Ringborgen med fodfolk, rytteri og artilleri. De "underjordiske" er små fabelvæsner, som i de bornholmske sagn opfører sig ligesom nisser og elverfolk. Forestillingerne om de "underjordiske" er i meget høj grad knyttet til gravhøje og gravpladser fra oldtiden. Mange sagn fortæller også om, hvordan de "underjordiske" har deltaget i Bornholms forsvar. Blot gælder den regel, at et menneske først skal affyre sit gevær, før de "underjordiske" kommer til hjælp.

Den indre Ringborg blev fredet i 1894. Et godt 10 ha stort område omkring Ringborgen blev i 2004 erhvervet af Bornholms Statsskovdistrikt. Enkelte af anlæggene fra sten- og jernalderen er forsøgt synliggjort i terrænet. "